

Adressat for fagedforbud

H.K. 11. november 2013 i sag 187/2013

DR ved generaldirektør Maria Rørbye Rønn (adv. Peter Lambert, Kbh.)
mod
A (adv. Christian Harlang, Kbh.).

Københavns Byret kendelse 23. april 2013, i FS M4-6690/2013.

Rekvisitus påstod sagen afvist, da rekvisitus ikke er rette subjekt for et fagedforbud.

Rekvirenten påstod sagen fremmet.

Der var enighed om, at formalitetsspørgsmålet afklares indledningsvist.

Sagen blev procederet.

Fogeden trak sig herefter kortvarigt tilbage og afsagde straks herefter sålydende

kendelse:

Det følger af det særlige presseretlige ansvarssystem, at begæringer om fagedforbud mv. skal rettes mod den ansvarshavende redaktør - i DR's tilfælde generaldirektøren jf. bekendtgørelse om vedtægt for DR § 19.

Fogedretten finder, at rekvirenten ved at benævne rekvisitus »Danmarks Radio v/ Generaldirektør Maria Rørbye« har anlagt sagen mod mediet og ikke mod generaldirektøren personligt som ansvarshavende. På denne baggrund tages rekvisitus' påstand om afvisning til følge.

Østre Landsrets kendelse 17. juni 2013 (7. afd.), B-1508-13
(K. Wiingaard, Louise Saul, Dorte Nørby (kst.)).

Advokat Christian Harlang har på vegne af A kæret Københavns Fogedrets kendelser af 23. april 2013 (- - -) om, at forbudssagen

afvises, og at A skal betale sagsomkostninger til DR v/generaldirektør Maria Rørbye Rønn med 30.000 kr.

Kærende har nedlagt påstand om, at kendelserne ophæves, og sagen hjemvises til fortsat behandling. Kærende har principalt og overordnet gjort gældende, at forbudsbegæringen er rettet mod rette rekvisitus, nemlig Danmarks Radio som statsejet medievirksomhed og selvstændig juridisk person, og som indeholder af domænenavnet dr.dk. Forbudsbegæringen vedrører primært offentliggørelse af retsstridige data på dr.dk. Det er ikke korrekt, at forbudsbegæring skal rettes mod den ansvarshavende redaktør personligt. Noget sådant følger hverken af medieansvarsloven, retsplejeloven eller nogen anden retskilde. Vedtægten for DR er i den forbindelse ikke en relevant retskilde. Der henvises til tidligere retspraksis, hvorved forbudssager er anlagt mod mediet og realitetsbehandlet. Subsidiært har kærende gjort gældende, at såfremt landsretten måtte finde, at generaldirektøren er rette rekvisitus, må partsanførelsen i forbudsbegæringen anses for at være korrekt og tilstrækkelig klar til, at forbudssagen burde have været realitetsbehandlet.

For så vidt angår fogedrettens afgørelse om sagsomkostninger har kærende nedlagt påstand om, at sagsomkostningerne for fogedretten ophæves.

DR har nedlagt påstand om stadfæstelse og har gjort gældende, at medieansvarslovens regler, eller i hvert fald principperne heri, fører til, at rette rekvisitus for en forbudsbegæring som den foreliggende er redaktøren, som i DR's tilfælde er generaldirektøren og ikke DR som medie. Ifølge medieansvarslovens § 5. stk. 2, er redaktøren den, der er beføjet til at træffe endelig beslutning om udsendelse af et program eller indslag, ligesom redaktøren er straffelovligt og erstatningsretligt ansvarlig forud

463

for mediet for indholdet af en udsendelse, jf. medieansvarslovens § 23, stk. 1. Subjektet for en forbudsbegæring vedrørende indholdet af en udsendelse må være den samme, som træffer endelig beslutning om indholdet, og som er ansvarlig for indholdet. I den trykte retspraksis har spørgsmålet om rette rekvisitus ikke foreligget til afgørelse. Kærendes subsidiære anbringende må afvises, idet kærende ikke på den ene side kan gøre gældende, at DR som medie er rette rekvisitus, og samtidig gøre gældende, at generaldirektøren er tilstrækkeligt angivet som rekvisitus i forbudsbegæringen.

For så vidt angår fogedrettens afgørelse om sagsomkostninger har DR nedlagt påstand om stadfæstelse.

Fogedretten har ved sagens fremsendelse henholdt sig til den truffe afgørelse.

De modtagne bilag var til stede.

Efter votering afsagdes

kendelse:

Landsretten finder, at kærende - uanset de særlige bestemmelser i medieansvarsloven om strafferetligt eller erstatningsretligt ansvar for udsendelser i radio og fjernsyn og den af fogedretten fremhævede bestemmelse i bekendtgørelse nr. 102 af 28. januar 2010 om vedtægt for DR § 19, stk. 1 - kan rette sin forbudsbegæring mod DR som angivet i forbudsbegæringen.

Landsretten ophæver derfor fogedrettens afgørelser, og sagen hjemvises til fortsat behandling ved fogedretten.

Højesterets kendelse.

I tidligere instanser er afsagt kendelser af Københavns Byret, fogedretten, den 23. april 2013 og af Østre Landsrets 7. afdeling den 17. juni 2013.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jytte Scharling, Thomas Rørdam og Jens Peter Christensen.

Påstande

Kærende, DR ved generaldirektør Maria Rørbye Rønn, har nedlagt påstand om stadfæstelse af fogedrettens kendelse.

A har påstået stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

A indleverede den 5. april 2013 til Københavns Byret, fogedretten, en anmodning om nedlæggelse af fogedforbud mod DR's visning af en tv-udsendelse på hjemmesiden dr.dk. Under forbudssagen nedlagde A følgende påstand:

»Det forbydes rekvisitus, Danmarks Radio v/ Generaldirektør Maria Rørbye Rønn, at gøre tv-udsendelsen »Kontant: Snydt når du sælger bil« tilgængelig for offentligheden på www.dr.dk eller ved anden offentlig udbredelse.«

Tv-udsendelsen »Kontant: Snydt når du sælger bil«, der blev vist på DR1 den 2. april 2013, og som efterfølgende blev lagt på hjemmesiden dr.dk, omhandlede fem hjemmesider, der tilbød at vurdere brugte bilers salgspris. Det fremgår af udsendelsen, at brugerne, der benyttede sig af hjemmesiderne, var af den opfattelse, at tjenesten var gratis, og at de derfor blev overrasket, når de efterfølgende blev opkrævet 399 kr. for vurderingen. Ifølge tv-udsendelsen stod to navngivne personer bag hjemmesiderne, hvoraf den ene var A.

A, der under sagen har bestridt, at han står bag hjemmesiderne, har anført bl.a., at tv-udsendelsens fremstilling af ham som »bagmand« for de »danske fupsider« og »fuskede bilvurderinger« er strafbar efter straffelovens § 267, og at omtalen af en gammel straffedom er selvstændigt injurierende, jf. straffelovens § 271, stk. 2.

Københavns Byret, fogedretten, afviste ved kendelse af 23. april 2013 sagen med følgende begrundelse:

»Det følger af det særlige presseretlige ansvarssystem, at begæringer om fogedforbud mv. skal rettes mod den ansvarshavende redaktør - i DR's tilfælde generaldirektøren jf. Bekendtgørelse om vedtægt for DR § 19.

Fogedretten finder, at rekvirenten ved at benævne rekvisitus »Danmarks Radio v/ Generaldirektør Maria Rørbye« har anlagt sagen mod mediet og ikke mod generaldirektøren personligt som ansvarshavende. På denne baggrund tages rekvisitus' påstand om afvisning til følge.«

Ved kæreskrift af 25. april 2013 kærede A fogedrettens kendelse til Østre Landsret, der ved kendelse af 17. juni 2013 ophævede fogedrettens afgørelse og hjemviste sagen til fornyet behandling ved fogedretten. I landsrettens begrundelse hedder det:

»Landsretten finder, at kærende - uanset de særlige bestemmelser i medieansvarsloven om strafferetligt eller erstatningsretligt ansvar for udsendelser i radio og fjernsyn og den af fogedretten fremhævede bestemmelse i bekendtgørelse nr. 102 af 28. januar 2010 om vedtægt for DR § 19, stk. 1 - kan rette sin forbudsbegæring mod DR som angivet i forbudsbegæringen.

Landsretten ophæver derfor fogedrettens afgørelser, og sagen hjemvises til fortsat behandling ved fogedretten.«

Procesbevillingsnævnet meddelte den 5. juli 2013 DR tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens kendelse, og DR kærede her efter den 10. juli 2013 landsrettens kendelse til Højesteret.

DR anmodede endvidere ved brev af 12. august 2013 Højesteret om at tillægge DR's kære af landsrettens kendelse af 17. juni 2013 opsættende virkning, hvilket A protesterede imod.

Den 29. august 2013 besluttede Højesteret at tillægge DR's kære af landsrettens kendelse opsættende virkning.

464

Anbringender

DR har anført bl.a., at Fogedretten i København ifølge sin faste praksis har anset redaktøren for rette rekvisitus i forbudssager

vedrørende mediets indhold, jf. herved bl.a. Fogedretten i Københavns kendelser af 27. september 2012 i sag FS F3-18369/2012 og af 14. maj 2013 i sagerne FS M4-8903/2013 og FS M4-8904/2013.

Medieansvarsloven og dens bagvedliggende hensyn samt retsplejelovens krav til og forudsætninger om rette forbudsadressat fører også til, at rette rekvisitus i forbudssager mod medier er redaktøren, hvilket i DR's tilfælde er generaldirektøren, jf. medieansvarslovens § 5, stk. 1-2, og forarbejderne hertil.

Et af medieansvarslovens hovedformål er at definere ansvarssubjekterne for mediets indhold, men loven indeholder også bestemmelser om kompetencen med hensyn til indholdet. Loven udpeger ikke specifikt ansvarssubjektet for fogedforbud, men når en forbudsbegæring vedrører mediets indhold, bør ansvarssystemet, kompetenceforholdene og hensynene bag loven dog føre til, at rette rekvisitus er redaktøren. Den klare hovedregel efter medieansvarsloven er, at kun fysiske personer kan være ansvarlige for mediets indhold.

Mediet som sådant har ingen kompetence efter loven og forudsættes i henhold til forarbejderne alene at fastlægge det principielle grundlag og overordnede redaktionelle linjer, jf. betænkning nr. 1205/1990 om medieansvar, s. 193-194 og 196-197. Mediet kan endvidere kun pådrage sig straf- eller erstatningsansvar, såfremt redaktøren ikke kan gøres ansvarlig, jf. § 23, stk. 1. Mediets ansvar må således ubetinget anses som subsidiært i forhold til redaktørens ansvar.

Når det drejer sig om radio- og fjernsynsvirksomheder, fremgår det af medieansvarslovens § 5, stk. 2, at der ved redaktør forstås den, der er beføjret til at træffe endelig beslutning om at udsende et program eller et indslag. Det betyder samtidig, at kompetencen til at træffe endelig bestemmelse om, hvorvidt et program eller et indslag skal fjernes fra et medies hjemmeside, ligger hos redaktøren.

Det beror på et bevidst valg, at lovgiver har valgt at udpege redaktøren som den centralt ansvarlige for mediets indhold. Hvis mediet på nogen måde skulle have et ansvar for indholdet, ville det med god ret kunne blande sig i spørgsmålet om indholdet, og hermed i redaktørens kompetenceområde. Dette er netop, hvad man har villet undgå ud fra hensynet til den størst mulige ytrings- og informationsfrihed. Hvis DR anses for rette rekvisitus, vil det indebære en latent risiko for, at DR som medie vil finde anledning til at blande sig i udsendelserne i DR for at hindre, at der opstår forbudssager, som DR som medie i givet fald vil være part i.

Da sagen vedrører visning af en udsendelse på DR's hjemmeside, er det redaktøren, som under straf- og erstatningsansvar bestemmer, om en udsendelse skal vises eller ej. DR kan derfor heller ikke efter den materielle ret have den undladelsesforpligtelse, der er spørgsmål om at sikre overholdt. Når DR aldrig vil kunne foretage de relevante handlinger, kan DR heller ikke anses for at være rette rekvisitus.

Hvis det tillades, at der nedlægges forbud mod et medie i en sag som den foreliggende, skal rekvirenten efter de nye regler i retsplejeloven anlægge en hovedsag i henhold til retsplejelovens § 425. Hovedsagen er ikke en justificationssag, men en sag til endelig afklaring af, om den rettighed, som har givet anledning til forbuddet, også rent faktisk består. En sådan sag skal imidlertid ikke anlægges mod mediet, men ifølge medieansvarsloven mod redaktøren og/eller den journalist, der har formuleret de relevante udsagn i udsendelsen. Det vil være en uheldig retsstilling, hvis forbudssagen tillades anlagt mod én part i alle tilfælde, mens hovedsagen nødvendigvis må anlægges mod en anden part i alle tilfælde. Den samme uheldige situation vil foreligge efter de hidtidige regler, der finder anvendelse i nærværende sag.

A har anført bl.a., at DR er indehaver af hjemmesiden dr.dk, og at forbudssagen derfor efter sædvanlig praksis skal rettes mod Danmarks Radio ved generaldirektøren som rette rekvisitus, jf. f.eks. UfR 1989.726 H, UfR 1999.1154/2 Ø og UfR 2010.1859 H.

Det er i teori og retspraksis fast antaget, at forbud mod en virksomhed, som er en selvstændig juridisk person, bør rettes mod virksomheden ved dens ledelse. Det er derimod ikke som anført af fagedretten korrekt, at begæringer om fagedforbud skal rettes mod den ansvarshavende redaktør personligt. Dette følger hverken af medieansvarsloven, retsplejeloven eller nogen anden retskilde. Vedtægten for DR er i den forbindelse ikke en relevant retskilde.

Medieansvarsloven indeholder særlige bestemmelser om straf- og erstatningsansvar for indholdet af bl.a. fjernsynsudsendelser og i et vist omfang andre massemedier. Et forbud er ikke en straf eller erstatning, som redaktøren ifalder ansvar for efter medieansvarsloven, og forbud er således ikke omfattet af loven.

Undladelsespligten til ikke at krænke rekvirentens privatlivsbeskyttelse på hjemmesiden dr.dk påhviler Danmarks Radio, der som indehaver af hjemmesiden dr.dk er forbudsadressat for data, der spredes via denne hjemmeside. Medieansvarsloven indebærer ikke en fravigelse af dette udgangspunkt. Det er efter retsplejelovens regler om forbud endvidere ikke et krav, at rekvisitus ifalder straf eller erstatningsansvar, jf. f.eks. UfR 2010.2221 H.

Subsidiært gøres det gældende, at hvis generaldirektør Maria Rørbye Rønn i henhold til medieansvarsloven er rette rekvisitus, så er partsbetegnelsen i fagedbegæringen korrekt og tilstrækkelig klar til, at sagen burde være fremmet til realitetsbehandling af fagedretten.

465

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om medieansvarslovens regler fører til, at en anmodning om nedlæggelse af et fagedforbud mod en tv-udsending offentliggjort på hjemmesiden dr.dk kan rettes mod DR som medie (i forbudsbegæringen angivet som »Danmarks Radio v/ Generaldirektør Maria Rørbye Rønn«), eller om forbudsbegæringen skal rettes mod generaldirektøren personligt som ansvarshavende.

Medieansvarslovens regler afgrænser kredsen af ansvarssubjekter i straffe- og erstatningsretlig henseende, men indeholder ikke nogen regulering af, hvem en forbudsbegæring skal rettes mod.

Et fagedforbud kan rettes mod den, der har den undladelsesforpligtelse, som med forbuddet ønskes overholdt. Denne forpligtelse påhviler for DR's vedkommende DR ved selskabets øverste ledelse. Hvad DR i vedtægtsform måtte have fastlagt om de interne kompetenceforhold, kan i denne forbindelse ikke være afgørende.

Anmodningen om nedlæggelse af fagedforbud kan på den anførte baggrund rettes mod DR som angivet i forbudsbegæringen, og Højesteret stadfæster derfor landsrettens kendelse.

Spørgsmålet om sagsomkostninger afgøres af fagedretten i forbindelse med sagens fortsatte behandling.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

1 U 1989.726 H, U 1991.606/1, U 1999.1154/2 Ø, U 2010.1859 H, Jens Anker Andersen: *Tvangsfuldbyrdelse*, 3. udg. (1997), s. 118-19 og 122, Henrik Rothe: *I fagedretten*, 2. udg. (1997), s. 140-41, Niels M. Andersen m.fl.: *Retshåndhævelse af immaterialrettigheder* (2006), s. 268 og 272-73, Clement Salung Petersen: *Immaterialrettigheder og foreløbige forbud*, (2008), s. 192, Michael Kistrup m.fl.: *Fogedsager*, 4. udg. (2009), s. 814-15 og 818-20, samt Bernhard Gomard m.fl.: *Kommenteret retsplejelov*, 9. udg. (2013), s. 609.